

СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА МАТЕРІАЛІ ВІДЕОФОНОГРАМИ-ІНТЕРВ'Ю

І.М. Літвін

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка

У статті розглядається система вправ для формування англомовної аудитивної компетенції у майбутніх учителів на матеріалі відеофонограми-інтерв'ю; описані етапи формування зазначеної компетенції, виокремлені підсистеми і групи вправ. Наведені приклади вправ для формування англомовної аудитивної компетенції у майбутніх учителів на матеріалі відеофонограми-інтерв'ю.

Ключові слова: аудитивна компетенція, відеофонограма-інтерв'ю, система вправ.

И.Н. Литвин. Система упражнений для формирования англоязычной аудитивной компетенции у будущих учителей на материале видеофонограммы-интервью.

В статье рассматривается система упражнений для формирования англоязычной аудитивной компетенции у будущих учителей на материале видеофонограммы-интервью; описаны этапы формирования указанной компетенции, выделены подсистемы и группы упражнений. Приведены примеры упражнений для формирования англоязычной аудитивной компетенции у будущих учителей на материале видеофонограммы-интервью.

Ключевые слова: аудитивная компетенция, видеофонограмма-интервью, система упражнений.

I. Litvin. The System of Exercises for Future Teachers' English Auditory Competence Formation Using Videointerviews.

The article analyses the system of exercises for future teachers' English auditory competence formation using videointerviews; the stages of the competence formation have been specified, The subsystems and groups of exercises have been analysed. The examples of exercises that future teachers do in the process of English auditory competence formation using videointerviews are given.

Key words: auditory competence, system of exercises, videointerview.

На сучасному етапі розвитку методичної науки аудіювання розглядається як фундаментальне вміння при навчанні іноземної мови (ІМ), оволодіння яким є важливою умовою оволодіння ІМ в цілому. Хоча навчання аудіювання усного іншомовного мовлення здається легким, спостереження методистів за навчальним процесом засвідчили, що, якщо спеціально не навчати сприймання на слух, аудитивні вміння не розвиваються, оскільки сприймання та розуміння мовлення на слух є досить складною психічною діяльністю. Таким чином, цілеспрямоване формування вмінь аудіювання як виду мовленнєвої діяльності є дуже важливим на всіх етапах навчання.

Проблема навчання іншомовного аудіювання у мовних ВНЗ завжди викликала інтерес науковців (Алексеева І.М., Бочкарьова О.Ю., Бржозовська К.М., Леус Л.А., Ліхобабин Б.І., Шпринберг Д.М. та ін.). Зокрема, було проведено низку досліджень щодо вирішення проблем,

пов'язаних з навчанням студентів мовних ВНЗ аудіювання текстів різних стилів і типів: текстів літературного (книжкового) і розмовного стилів (Абрамовська Н.Ю., Шпринберг Д.М.); текстів суспільно-політичного характеру (Алексеева І.М.); радіопередач (Вікович Р.І., Зверева А.С., Леус Л. А., Яремко Д.П.); полемічних текстів (Бржозовська К.М.); драматичних творів (Сіваченко О.О.); публіцистичних текстів (Кирилліна Н.Ю.); професійно спрямованих повідомлень (доповідей і лекцій) (Бочкарьова О.Ю.). Але слід зазначити, що ніхто із згаданих дослідників не займався навчанням студентів аудіювати такий тип англомовного тексту, як інтерв'ю. Саме це обумовлює актуальність цієї проблеми. Таким чином, **мета** статті – представити теоретично обґрунтовану систему вправ для формування англомовної аудитивної компетенції у майбутніх учителів на матеріалі відеофонограми-інтерв'ю (ВФГ-І).

У процесі створення системи вправ для формування англомовної компетенції в аудіюванні у майбутніх учителів з використанням ВФГ-І ми враховували сучасні загальнодидактичні і методичні принципи процесу навчання, такі як принципи систематичності й послідовності, активності, проблемності та наочності (загальнодидактичні принципи) та принципи комунікативності, домінуючої ролі вправ, взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності й урахування рідної мови (методичні принципи) (Гальскова Н.Д., Гез Н.І.; Гальскова Н.Д., Соловцова Е.І.; Ляховицький М.В; Ніколаєва С.Ю.; Пассов Ю.І. Кузовльов В.П.; Сафонова В.В.; Соловова О.Н.). Крім того, ми розглянули вимоги до вправи як основного засобу організації навчальної діяльності викладача та студентів; типологію вправ за низкою критеріїв і проаналізували визначені типи й види вправ з точки зору їхньої адекватності цілям та умовам формування зазначеної компетенції.

Отже, спираючись на **вимоги до структурних компонентів вправи**, розроблені Н.К.Скляренко [5], ми визначили ті вимоги, якими ми керувалися у процесі створення вправ в контексті нашого дослідження:

- вмотивованість;
- комунікативна спрямованість вправи у сприйнятті на слух та розумінні відеоінтерв'ю;
- новизна змісту;
- наявність навчально-мовленнєвої ситуації;
- урахування режимів роботи та ступеня керованості дій студентів під час виконання вправи;
- використання природних візуально-вербальних та спеціально створених опор;
- використання способів контролю, що відповідають характеру мовленнєвої діяльності аудіювання – рецепції.

Крім того, оскільки ми формуємо англомовну аудитивну компетенцію з використанням відеофонограми, ми додали ще одну вимогу:

- врахування компонентів аудіо- та відеорядів (аудіовербальний, аудіо невербальний, зоровий вербальний, зоровий невербальний, наявність видимого мовця).

Наступним кроком нашого дослідження була побудова та визначення компонентного складу самої системи вправ.

Як засвідчив аналіз методичної літератури, серед підходів до проблеми класифікації вправ для навчання аудіювання в методичній літературі найбільш поширеним є виділення двох груп вправ для навчання досліджуваного виду мовленнєвої діяльності (ВМД): вправи, що готують до аудіювання, та вправи в аудіюванні (Гез Н.І., Захарова С.Л., Метьолкіна О.Б., Ніколаєва С.Ю., Тарнопольский О.Б., Шатілов С.Ф.).

Зважаючи на те, що формування будь-якої компетенції передбачає оволодіння студентами сукупністю знань, навичок і вмінь, які формуються в процесі вивчення тієї чи іншої дисципліни, а також надбання здібності виконувати певну діяльність на основі отриманих знань, навичок та вмінь [7, с. 118], враховуючи особливості текстів-інтерв'ю, виокремлені нами [3], спираючись на дослідження, присвячені проблемі навчання студентів мовних спеціальностей іншомовного аудіювання, для формування англомовної аудитивної компетенції на матеріалі ВФГ-I ми виділяємо три етапи: *вступний, підготовчий і етап в активному аудіюванні*.

Мета *вступного етапу* полягає в актуалізації і поглибленні знань студентів про особливості текстів-інтерв'ю і формування навичок і вмінь орієнтуватися у структурі ВФГ-I. *Підготовчий етап* передбачає формування мовленнєвих навичок та розвиток вмінь аудіювання ВФГ-I на рівні понадфразової єдності (ПФЄ) та мікротекстів. *Етап в активному аудіюванні* спрямований на розвиток вмінь аудіювання ВФГ-I на рівні тексту.

Отже, в систему вправ для формування англомовної аудитивної компетенції на матеріалі ВФГ-інтерв'ю входять три підсистеми вправ згідно з цими етапами навчання: 1) підсистема вправ для актуалізації і поглиблення знань про особливості текстів-інтерв'ю і формування навичок і вмінь орієнтуватися у структурі ВФГ-I; 2) підсистема вправ для формування мовленнєвих навичок та розвитку вмінь аудіювання ВФГ-I на рівні ПФЄ та мікротекстів); 3) підсистема вправ для розвитку вмінь аудіювання ВФГ-I на рівні тексту.

У свою чергу, при визначенні типів і видів вправ для формування відповідної компетенції ми спиралися на вже розроблену типологію вправ [4, 5], у якій вправи класифікуються за двома основними критеріями: 1) спрямованість на прийом або видачу інформації (рецептивні, репродуктивні, рецептивно-репродуктивні, продуктивні та рецептивно-продуктивні) і 2) комунікативністю (некомунікативні, умовно-комунікативні; комунікативні). Відтак, до типів вправ, що виконуються на *вступному етапі* формування англомовної аудитивної компетенції з використанням ВФГ-I, ми включили рецептивні, рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні, комунікативні вправи; на *підготовчому етапі* – рецептивні, рецептивно-репродуктивні, некомунікативні, умовно-комунікативні, комунікативні; на етапі в активному аудіюванні – рецептивні, рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні, комунікативні.

Підсумуємо зазначене вище у вигляді табл.

**Система вправ для формування англомовної аудитивної компетенції
з використанням ВФГ-І**

Етапи	Підсистеми	Типи і характеристика вправ	Види вправ
Вступний етап	підсистема вправ для актуалізації і поглиблення знань про особливості текстів-інтерв'ю і формування навичок і вмінь орієнтуватися у структурі ВФГ-І	рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні; умовно-комунікативні, комунікативні; частково керовані; фронтальні, індивідуальні; контроль з боку викладача, взаємоконтроль, самоконтроль (за ключем)	перегляд ВФГ-І / фрагментів ВФГ-І з метою виділення структурних компонентів ВФГ-І та їх особливостей; евристична бесіда; відповіді на запитання; розпізнавання структурних компонентів ВФГ-І та їх особливостей; заповнення таблиці та ін.
Підготовчий етап	підсистема вправ для формування мовленнєвих навичок та розвитку вмінь аудіювання ВФГ-І на рівні ПФС та мікротекстів;	рецептивні, рецептивно-репродуктивні; некомунікативні, умовно-комунікативні; повністю та частково керовані; індивідуальні, у парах, фронтальні; контроль з боку викладача, взаємоконтроль, самоконтроль (за ключем)	вправи на упізнавання, диференціацію, ідентифікацію інтонаційного оформлення фрази, ЛО, ГС; відповіді на запитання; заповнення пропусків; заповнення таблиці; визначення головної думки репліки; визначення ключових слів репліки та ін.
Етап в активному аудіюванні	підсистема вправ для розвитку вмінь аудіювання ВФГ-І на рівні тексту.	рецептивні, рецептивно-репродуктивні; умовно-комунікативні, комунікативні; частково та мінімально керовані, індивідуальні; контроль з боку викладача, взаємоконтроль, самоконтроль (за ключем)	тестові завдання альтернативного, множинного, перехресного вибору; визначення правильних/неправильних тверджень; відповіді на запитання; заповнення пропусків; заповнення таблиці; визначення головних/ної тем/и відеоінтерв'ю та ін.

Представимо докладніше зміст нашої системи вправ для формування англомовної аудитивної компетенції на матеріалі ВФГ-І.

Отже, мета вступного етапу – ознайомлення студентів з особливостями текстів відеоінтерв'ю, їх структурою та видами. Ці *вправи вступного етапу (ВВЕ)* умовно-комунікативні та комунікативні, рецептивні, рецептивно-репродуктивні та рецептивно-продуктивні вправи, які є частково керованими і виконуються здебільшого у фронтальному та індивідуальному режимах.

Наприклад,

ВВЕ 1. Мета: актуалізація знань студентів про тексти-інтерв'ю та їх особливості у вигляді евристичної бесіди та відповідей на запитання.

Характеристика вправи: вправа умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, у вигляді евристичної бесіди і відповідей на запитання та обговоренні, режим виконання – фронтальний, ступінь керування – мінімальний, контроль – з боку викладача.

Інструкція: *Nowadays more and more TV programmes either held in the way of an interview or include an interview. But let's think and discuss:*

- *what an interview is;*
- *what structure any interview has; what are the aims of these parts;*
- *if an interview is usually broadcast in full; what parts of it can be omitted;*
- *what phrases can be used to begin / to finish an interview.*

ВВЕ 2. Мета: ознайомлення студентів зі структурними особливостями текстів-інтерв'ю, типами текстів-інтерв'ю.

Характеристика вправи: вправа умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні та заповненні таблиці, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *You are going to interview your favourite teacher for your university newspaper but you are not sure how you can begin your interview. Watch the beginnings of interviews and identify what parts of information is given there. Put a tick in the table.*

	Episode 1	Episode 2	Episode 3	Episode 4	Episode 5
Greeting					
Interviewer's self-introduction					
Introduction of the guest(s)					
Information about the guest(s)					
Information about the purpose of the conversation					

Transcript:

Episode 1

ARIEL HELWANI: I'm Ariel Helwani at 2010 Winter Olympic Games at the main media centre in Vancouver BC with a very special guest, 10-year-old Brennan LaBrie who is here to report on the Games for Time for Kids and he is the youngest journalist accredited to cover these games. Brennan, how are you?

BRENNAN LaBRIE: Great! How are you?

ARIEL HELWANI: I'm doing great. Very nice to meet you. So, I've been told that you are the youngest journalist here. How did this whole situation come about? How did you even get to cover these Games?

Episode 2

SYDNIE KOHARA: Tanya, it has happened. I have lost my job and I am just overwhelmed, but I'm actually thinking about totally changing careers. How do I even start?

TANYA GOODWIN-MASLACH: This is an exciting question actually, I've been there. I used to be a marine biologist and now I'm in business.

Episode 3

KING: One week from tonight, we've got Mick Jagger. Here for the hour right now, we welcome back former first lady, Laura Bush to LARRY KING LIVE. We spent many hours together, campaigning in the White House. And now, post-White House. Her new book is "Spoken from the Heart," a terrific read, published by Scribner's. There you see its cover. You were such a private first lady. Wasn't this hard for you to do?

Episode 4

MATT: Sir Tom Jones, a real privilege, genuinely a real privilege to meet you.

SIR TOM JONES: Thank you. Thank you.

MATT: It's gonna be 5 minutes with a living legend and the time starts now. For the start I'll just ask you a little bit about your childhood, growing up in Wales. What was it like?

Episode 5

CHARLIE ROSE: The HIV virus was first discovered as you know in 1983. Twenty-five years later we know a great deal about how the virus works, why it causes AIDS, and what can be done to control it. But great challenges remain. Earlier this year, hopes for a vaccine were dealt a major blow. Trials were suspended after a promising candidate was proven ineffective. Scientists have also been unable to develop an effective cure for the disease. Today, the global AIDS epidemic rages on. For every patient who is treated, six more are infected. Over 2 million people die of the disease every year. Even in the United States, one million people are currently infected with the virus. Joining me now are two of the world's leading experts on HIV and AIDS. David Ho is director of Aaron Diamond AIDS Research Center. He discovered and developed the drugs that would keep people from dying of AIDS. Dr. Anthony Fauci is director of the National Institute of Allergy and Infectious Disease. He's a recipient of the presidential Medal of Freedom and the prestigious Lasker Award. I'm pleased to have them both back at this table. Welcome. Great to see you, both of you.

ANTHONY FAUCI: Thank you.

BBE 3. Мета: ознайомлення студентів зі структурними особливостями різних типів відеоінтерв'ю.

Характеристика вправи: вправа некомунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні, заповненні таблиці та обговоренні, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, взаємоконтроль або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *Now watch the episodes again and identify what type of an interview (join with a line) each of them belongs to. Why do you think so?*

<i>Portrait-interview</i>	Episode 1
	Episode 2
<i>Information-interview</i>	Episode 3
	Episode 4
<i>Problem-interview</i>	Episode 5

Метою *етапу в активному аудіюванні* є підготовка реципієнта до аудіювання конкретної ВФГ-I, тобто сформувати і вдосконалювати навички та розвивати вміння аудіювати ВФГ-I. Підготовчі вправи є важливою групою вправ для навчання аудіювання, оскільки створюють основу та засоби здійснення мовленнєвої діяльності, хоча ще не виступають мовленнєвою діяльністю [6, с. 82]. За своєю суттю підготовчі вправи забезпечують технічний, або операційний бік аудіювання; вони призначені для зняття лінгвістичних та психологічних труднощів смислового сприймання та розвитку вміння логіко-смислової обробки знаків більш низького рівня – від слів до мікротекстів [1, с. 20]. Отже, підготовчі, або операційні вправи виконуються на рівні речень або мікроаудіотекстів – найменшої мовленнєвої одиниці навчання саме аудіювання як такого, а не фонетики, граматики, лексики для нього [6, с. 155].

Як ми вже зазначали, підготовчі вправи для розвитку вмінь аудіювання спрямовані на подолання фонетичних, лексичних та граматичних труднощів під час сприйняття на слух та розуміння аудитивної інформації. У межах нашого дослідження такі підготовчі до аудіювання вправи призначені для зняття мовних труднощів, характерних для текстів-інтерв'ю. Проаналізувавши аудитивні навички, виділені Ю.І. Пассовим [4, с.184], та лінгвістичні особливості текстів-інтерв'ю, ми дійшли висновку, що основними групами навичок аудіювання цих текстів є: 1) навички безпосереднього розуміння слів і словосполучень (лексичні навички аудіювання); 2) навички підсвідомого розпізнавання граматичних форм мовлення на морфологічному і синтаксичному рівнях та їх співвіднесенням з відповідним значенням (граматичні навички аудіювання); 3) навички підсвідомого сприйняття та диференціації звукового оформлення мовлення: звуків, звукосполучень, інтонації, мелодики, темпу та тембру мовлення (перцептивні навички). Враховуючи вимоги Програми, дослідження вчених-методистів і особливості предмета нашого дослідження, ми виокремили такі навички.

Лексичні навички:

- розкривати значення невідомого слова або виразу за контекстом;
- впізнавання засобів міжфразового зв'язку;

- виділяти найважливіші слова, що позначають об'єкти, у межах однієї репліки; виділяти ключові слова у межах однієї репліки і впізнавати окремі слова. Як зазначають Я.М. Колкер та Є.С. Устинова [2], наявність таких навичок необхідна для розуміння комунікативного наміру мовця у разі, коли він говорить плутано, невиразно, різко змінює тему розмови, коли речення переобтяжені різноманітними конструкціями. Граматичні навички аудіювання:

- розуміти еліптичні конструкції, оскільки у неформальному мовленні, яке є характерним для жанру інтерв'ю, вони часто вживаються;

- розуміти мовлення з порушенням граматичних норм;

- розрізняти граматичні форми, близькі за звучанням.

Перцептивні навички:

- співвідносити орфографічну та орфоепічну форми слів;

- виділяти межі речення;

- визначати емоційний стан мовця на основі інтонаційних й індивідуальних характеристик звукового оформлення його мовлення та паралінгвістичних ознак;

Крім того, ми виділяємо низку вмінь, які необхідно розвивати студентам для більш ефективного розуміння ВФГ-І. А саме:

- пристосовуватися до індивідуальних особливостей мовця і до різної швидкості пред'явлення;

- розпізнавати зміну тематики у розмові;

- розділяти факти, що містяться у висловлюванні, та власні думки мовця;

- розуміти елементи суб'єктивної інформації, які виражені емоційно-оціночними словами та реченнями;

- розрізняти головну інформацію та другорядні деталі;

- використовувати орієнтири сприйняття для створення установки на сприйняття і розуміння мовлення;

- співвідносити паралінгвістичні явища із ситуацією спілкування;

- утримувати у пам'яті фактичний матеріал;

- вилучати основну та додаткову інформацію з компонентів відеоряду;

- передбачати план інтерв'юера і план респондента.

Вправи для зняття труднощів психологічного характеру мають на меті розвиток механізмів аудіювання, а саме уваги й аудитивної пам'яті, осмислення, імовірного прогнозування. У систему вправ з навчання аудіювання відеоінтерв'ю ми пропонуємо обов'язково вміщувати вправи, які спрямовані на розвиток механізмів аудіювання, оскільки психологічну основу аудіювання складають внутрішні процеси: а) сприйняття; б) впізнавання мовних образів; в) розуміння їх значення; г) антиципації й осмислення інформації; д) групування відомостей та їх узагальнення; є) утримання інформації в пам'яті; е) умовиводу (висновку) (Л. І. Апатова, М. Л. Вайсбурд, Н. І. Гез,

Н. В. Єлужіна, І. А. Зимня, З. О. Кочкіна, О. Р. Лурія). Крім того, слід зазначити, що формування навичок і особливо розвиток вмінь аудіювання безпосередньо залежить від розвиненості зазначених механізмів.

Надамо характеристику підготовчим вправам в аудіюванні. Ці вправи є:

1) вмотивованими – у них має бути комунікативний намір та вмотивованість дій студентів для виконання вправи;

2) некомунікативними і умовно-комунікативними – переважно ця група вправ має бути представлена умовно-комунікативними вправами, адже під час їх виконання відбувається зняття певних труднощів аудіювання; також цей етап може включати некомунікативні та комунікативні вправи;

3) рецептивними та рецептивно-репродуктивними – значну більшість представляють вправи у рецепції, але, оскільки після прослуховування аудіотексту передбачається виконання студентами певного завдання на основі отриманої інформації з прослуханого мікроаудіотексту, ми не виключаємо наявність рецептивно-репродуктивних вправ;

4) частково керованими;

5) за режимом виконання – індивідуальними та фронтальними, у парах, у малих групах – з огляду на специфіку аудіювання як ВМД рецептивні вправи виконуються індивідуально одночасно, а репродуктивна частина вправи може бути виконана у парах, малих групах та фронтально.

До цього етапу ми включили некомунікативні, умовно-комунікативні та комунікативні рецептивні й рецептивно-репродуктивні вправи, повністю та частково керовані, за режимом виконання вправи – індивідуальні, у парах, фронтальні.

Отже, у групі підготовчих до аудіювання вправ виділяються групи вправ, кожна з яких спрямована на вирішення проблеми зняття окремих труднощів мовного та психологічного характеру та формування/вдосконалення відповідної окремої навички або розвитку вмінь. Таким чином, ми виділили такі *групи підготовчих вправ (ГПВ)*:

ГПВ 1 Вправи на розвиток мовленнєвих механізмів аудіювання;

ГПВ 2 Вправи на формування перцептивних навичок аудіювання ВФГ-I;

ГПВ 3 Вправи на формування лексичних навичок аудіювання ВФГ-I;

ГПВ 4 Вправи на формування граматичних навичок аудіювання ВФГ-I;

ГПВ 5 Вправи на розвиток умінь аудіювання ВФГ-I на рівні ПФЄ.

Наведемо приклади *підготовчих вправ*.

Вправа 1. Мета: розвивати механізм імовірного прогнозування; вилучати основну та додаткову інформацію з компонентів відеоряду.

Характеристика вправи: вправа комунікативна, рецептивно-репродуктивна, в перегляді фрагмента ВФГ-I, читанні титрів і відповідей на питання, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача.

Інструкція: *Watch the beginning of Larry King Live Show (3.09 min) in mute, pay attention to the captions and say who are the guests of the show and what questions are being discussed during this interview.*

Вправа 2. Мета: формування навички розкривати значення невідомого слова або словосполучення за контекстом.

Характеристика вправи: вправа некомунікативна, рецептивна, в аудіюванні, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *Watch the beginning of the interview “Facing a Job Search” and decide what the word combination “hot buttons” stands for: a) наболілі питання; b) палкі хлопчики-коридорні (у готелі); c) слабкі риси характеру. Circle the correct one.*

Transcript:

SYDNIE KOHARA: Tanya, it has happened. I have lost my job and I am just overwhelmed, but I'm actually thinking about totally changing careers. How do I even start?

TANYA GOODWIN-MASLACH: This is an exciting question actually. I've been there. I used to be a marine biologist and now I'm in business.

SYDNIE KOHARA: Wow.

*TANYA GOODWIN-MASLACH: So, you can do it! The first thing you have to do is discover what are my three strengths, my strongest areas and list what the impact of those strengths are to the business. The last thing is list your emotional **hot buttons**.*

Вправа 3. Мета: розвивати механізм осмислення; розвиток вміння розкривати значення невідомого слова, використовуючи компоненти відеоряду.

Характеристика вправи: вправа некомунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні і заповненні таблиці, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – самоконтроль за словником.

Інструкція: *Watch the episode, pay attention to the gestures of Andre Agassi and say what the following word **to tape** means. Then check up on the dictionary.*

	<i>your opinion</i>	<i>dictionary</i>
<i>to tape</i>		

Transcript:

<i>відеоряд</i>	<i>аудіоряд</i>
Агасі виконує огортаючи рухи навкруги зап'ястка.	AGASSI: Yes. I started playing when – as soon as I was in diapers playing tennis. <u>I mean, my dad taped a ping-pong racket to my hand.</u> You know, put a ball over the crib where I could just sit there and work on my hand...
Купер і Агасі посміхаються. Тенісист киває головою на знак згоди.	COOPER: Really? Literally <u>taped</u> it to your hand? AGASSI: Literally. Literally taped it to my hand.

Вправа 4. Мета: розвивати механізм адитивної уваги.

Характеристика вправи: вправа некомунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні і заповненні пропусків, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, самоконтроль за ключем.

Інструкція: *Watch the episode. Then read the transcript of the episode and fill in the words in the blanks. Then watch it again and check yourself.*

Transcript:

COOPER: *When you see now pictures of yourself as a **pro** with the long hair and, you know, the denim pants and shorts, what do you see?*

AGASSI: *I see somebody struggling for identity, struggling to understand themselves. I see somebody exploring who they are. It was always treated as self_____ (expression) when, really, it was my _____ (exploration). I didn't know who I was.*

Вправа 5. Мета: розвивати механізм адитивної уваги; формування граматичних навичок аудіювання ВФГ-I – вдосконалення навички розуміння значення модального дієслова could з перфектним інфінітивом для вираження дії, що могла б відбутися у минулому.

Характеристика вправи: вправа умовно-комунікативна, рецептивна, в аудіюванні, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, самоконтроль за ключем.

Інструкція: *Watch the episode from the interview and say if James dreamed of the prospects he has now in his childhood. Circle the correct: **Yes** **No***

Transcript:

KING: *Did you ever dream, as a kid there, that someday...*

JAMES: *Oh, absolutely. Every day. As a kid, we would drive up and down 77 North – that's our highway. And there would be office buildings on the side of the highway. And I'd be like, that's what my house is going to look like when I get older. You know, I'm going to start making my house look like that.*

So sometimes when I look at my house now and it's kind of bigger than some of those – some of those office buildings.

KING: So even though all of that ability, do you – do you pinch yourself?

JAMES: I stay humble, absolutely. I mean, this is an opportunity that I don't think I could have dreamed of. But everything I've gotten over these past two years I've embraced.

Вправа 6. Мета: формування навички виділяти ключові слова у межах однієї репліки; вдосконалення граматичної навички впізнавання модальних дієслів, розвивати вміння виділяти головну інформацію із репліки.

Характеристика вправи: 1) вправа некомунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні і записуванні присудків, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, самоконтроль за ключем.

2) вправа умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна, в аудіюванні і продукуванні запитання, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, самоконтроль за ключем.

Інструкція: *Watch the episode from the interview and*

1) write down predicates containing modal verbs in James LeBron's answer to Larry King's question "What – what holds you back?";

2) answer Larry King's question "What – what holds you back?" instead of James LeBron in your own words using one sentence only.

KING: What – what holds you back?

JAMES:

Transcript:

KING: Are you going to get married?

JAMES: It's possible. I'm not sure.

KING: What – what holds you back? What – what do you think about?

JAMES: Well, first of all, I think, you know, I love my kids. And my girlfriend, she's great. But I think, you know, when you think of marriage, I think you understand you've got to – you know, you've got to take your time. You can't pull the trigger. You've got to – when it's right for you and you feel like it's the right situation, then you should be able to do it. But you don't want to rush into things.

Етап в активному аудіюванні передбачає вправи в аудіюванні, спрямовані на розвиток умінь аудіювання як виду МД або діяльнісні вправи (термін О.Б. Тарнопольського, 2004). Такі вправи є комунікативними за своєю суттю, спрямованими на формування умінь сприймати та розуміти мовлення в умовах, наближених до природного мовленнєвого спілкування, тобто в основному без опор, підказки у вигляді попереднього ознайомлення з ситуацією чи темою, у природному темпі мовлення, значної тривалості [1, с.21]. У зв'язку з цим діяльнісні вправи виконуються на рівні цілого аудіотексту значного обсягу та інформаційного навантаження, тобто власне ВФГ-І. За

рівнем керування діяльнісні вправи є мінімально керованими. За режимом виконання – індивідуальні.

Таким чином, враховуючи рівні глибини розуміння аудіотексту, виокремлених Н.І. Гез: рівні фрагментарного, загального / глобального, повного / детального і критичного розуміння, – і визначені методистами види аудіювання – глобальне (аудіювання з розумінням основного змісту / смислу аудіотексту / *understanding gist*), селективне (аудіювання з частковим розумінням змісту / смислу / *identifying specific information*), та детальне (аудіювання з повним розумінням змісту/смислу аудіотексту / *understanding details*), ми виділяємо чотири групи *вправ в активному аудіюванні (АА)*:

АА 1 – вправи на аудіювання ВФГ-І з розумінням основного змісту;

АА 2 – вправи на аудіювання ВФГ-І з повним розумінням змісту;

АА 3 – вправи на аудіювання ВФГ-І з вилученням певної інформації;

АА 4 – вправи на аудіювання ВФГ-І з критичним осмисленням.

Наприклад,

Вправа групи АА 1. Мета: навчити студентів розрізняти головну інформацію та другорядні деталі ВФГ-І.

Характеристика вправи: вправа комунікативна, рецептивна, в аудіюванні і визначенні правильних тверджень, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, взаємоконтроль або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *Watch the interview and tick the issues that are raised in Larry King Live Show with Bill Gates and Bill Gates Sr.:*

1. The problem of raising a gifted child.
2. The situation around the ecological disaster.
3. The work of the Bill and Melinda Foundation.
4. The relationship between Bill Gates and Bill Gates Sr.
5. The parents' role in Bill Gates life.
6. The reasons why Bill Gates went into software.
7. Bill Gates Sr.'s opinion on Apple and Steve Jobs.
8. Microsoft traditions.
9. Bill Gates's attitude to Bill Gates Sr.'s book.
10. Larry King's view on computer industry.

Вправа групи АА 2. Мета: навчити студентів детального розуміння ВФГ-І.

Характеристика вправи: вправа комунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні і виконанні тесту множинного вибору, відповідей на запитання, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, взаємоконтроль або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *You are going to watch an interview from a series for the BBC News website “Five Minutes With...” Matthew Stadlen talks to Sir Tom Jones, a well-known pop and blue-eyed soul singer. While watching the interview pay attention to what the singer says about his childhood, career and life in general. Then to check how well you’ve understood the conversation do the following tasks.*

I. Choose the correct item.

1. Tom Jones came from ...

- a) a Welsh capital
- b) a Welsh village
- c) a Welsh town.

2. Pontypridd is ...

- a) 12 miles from Cardiff
- b) 20 miles from Cardiff
- c) In Cardiff.

3. Tom Jones’s childhood was great because ...

- a) he grew up among the hills
- b) he grew up like everybody grew up
- c) he grew up in a coal-mining town.

4. Tom Jones thinks ... was the blessing from the skies.

- a) his growing up in a coal-mining town
- b) his being seriously ill in his childhood
- c) having a large family

5. When he had tb Tom started ...

- a) painting and sketching
- b) singing
- c) dreaming of being a professional singer.

6. They say, Tom Jones has sold ...

- a) over a million albums
- b) over a hundred million albums
- c) over a hundred albums.

7. The latest album is more personal because ...

- a) he wrote most of the songs himself
- b) the songs are devoted to his wife
- c) he co-wrote most of the songs.

8. The name of the song devoted to Tom Jones’s wife is ...

- a) Linda
- b) The Road

c) *The Road Always Leads Back to Linda.*

9. Tom Jones enjoys the fame because ...

a) *he can do everything he wants*

b) *he can travel all over the world*

c) *he can go to different restaurants.*

10. The singer is proud of his ...

a) *voice*

b) *silver grey hair*

c) *collection of wine.*

II. Answer the questions.

1. *Why is Matthew Stadlen proud to meet Tom Jones?*

2. *What were Tom's uncles?*

3. *At what age was Tom Jones seriously ill?*

4. *Did he have typical bronchitis or tuberculosis?*

5. *How did little Tom become thinking of being a singer?*

6. *How many times has Tom Jones been married?*

7. *Is the song devoted to Tom Jones's wife written by the singer himself?*

8. *Is Tom Jones an American citizen?*

9. *Why does the singer see himself as a Brit more as a Welshman?*

10. *How does he relax?*

Вправа групи АА 3. Мета: навчити студентів вилучати певну інформацію з ВФГ-І.

Характеристика вправи: вправа комунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні і заповненні таблиці, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, взаємоконтроль або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *In April, 2010 the critical condition of rock and reality star Bret Michaels was widely discussed in the USA. You've got interested what was wrong with him. Watch the podcast of Larry King Live Show and find out about the disease, symptoms, what caused that condition and probable complications and what was done to help him. Fill in the chart:*

Disease:

Symptoms:

Cause:

Complications:

Treatment:

Вправа групи АА 4. Мета: навчити студентів визначати план інтерв'юера і план респондента.

Характеристика вправи: вправа комунікативна, рецептивно-репродуктивна, в аудіюванні і заповненні таблиці, режим виконання – індивідуальний, ступінь керування – частковий, контроль – з боку викладача, взаємоконтроль або самоконтроль за ключем.

Інструкція: *You know, when a journalist asks some person for an interview he has the aim and some plan of it, of course. The guest agrees to it also because he has some purpose too. What, do you think, was Larry King's aim? And why, do you think, Jane Fonda came to Larry King Live Show? Have they reached their goals? Fill in the table.*

	What's the aim	Have they reached the goals? Yes/No
Larry King		
Jane Fonda		

Відомо, що процес аудіювання буде вдалим лише тоді, якщо він буде спеціально підготовленим. Для забезпечення успішного сприйняття і розуміння студентами автентичного англомовного тексту їх слід підготувати для сприйняття і розуміння саме цього тексту. Отже, вище описана система є основою для укладання комплексів вправ для навчання майбутніх учителів аудіювання ВФГ-І.

Таким чином, нами було запропоновано систему вправ для формування англомовної аудитивної компетенції у майбутніх учителів на матеріалі ВФГ-І, яка складається з трьох підсистем: 1) підсистема вправ для актуалізації і поглиблення знань про особливості текстів-інтерв'ю і формування навичок і вмінь орієнтуватися у структурі ВФГ; 2) підсистема вправ для формування мовленнєвих навичок та розвитку вмінь аудіювання ВФГ-І на рівні ПФЄ та мікротекстів); 3) підсистема вправ для розвитку вмінь аудіювання ВФГ-І на рівні тексту. Описано зміст кожної з підсистем. Перспективи подальшого розгляду вищеописаної проблеми вбачаються в укладанні моделі формування англомовної аудитивної компетенції у майбутніх учителів на матеріалі ВФГ-І.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гез Н.И. Типология упражнений и организация обучения аудированию в школе с преподаванием ряда предметов на иностранном языке / Н.И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 6. – С.19-24.
2. Колкер Я.М. Обучение восприятию на слух английской речи : Практикум: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Я.М. Колкер, Е.С. Устинова. – М. : Издательский центр "Академия", 2002. – 336 с.

3. Літвін І.М. Лінгвістичні характеристики англомовного інтерв'ю / Літвін І.М. // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія». – 2010. – №17. – С. 95-104.
4. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Ефим Израилевич Пассов. – М. : Русский язык, 1989. – 276 с.
5. Складенко Н.К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов / Н.К. Складенко // Гуманітарні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов : Збірник наукових праць. – К. : КДППМ, 1992. – С.9-14.
6. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навчальний посібник / Тарнопольський О.Б. – Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2005. – 248с.
7. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь; более 2000 единиц / Щукин А. Н. – М. : Астрель: АСТ : Хранитель, 2007. – 746 [6] с., [150] фот.